

Recht op zelfbeschikking is het ultieme antwoord

rv

Reactie op Filip Buekens (DM 15/1), die ondraaglijk lijden een 'sociale constructie' noemt

TONY VAN LOON

Er zijn nog steeds tegenstanders van de euthanasiewet. Al werd aan hun verzuchtingen tegemoet gekomen - in die wet van 2002 staat dat niemand kan verplicht worden eraan mee te werken - voor Filip Buekens volstaat het niet. In zijn opiniestuk 'Wanneer ondraaglijk lijden een sociale constructie wordt' (DM 15/1) haalt hij de theorie van het hellend vlak van stal.

Ondraaglijk lijden is in de ogen van de filosoof geen beschrijving meer, 'het wordt een sociale constructie': mensen gaan zich steeds meer naar de criteria gedragen en zo wordt een nieuwe 'ziekte' gecreëerd, waarvoor 'oplossingen' gevonden moeten worden. Ondraaglijk lijden als geconstrueerde 'ziekte' dus en euthanasie als 'oplossing'. Nog volgens Buekens zijn de personen die zichzelf gaan identificeren als ondraaglijk lijdenden, vaak de meest kwetsbaren in onze samenleving.

Hier gaan onze wegen uit elkaar.

We leven in een tijd waarbij de wetgever in de rechten betreffende de patiënt pijnbestrijding centraal heeft gesteld. Sinds 2005 heeft de wet artikel 11bis toegevoegd aan deze wet: "Elkeen behoort van de beroepsbeoefenaars in de zorgsector de meest aangepaste zorg te krijgen om de pijn te voorkomen, er aandacht voor te hebben, te evalueren, in aanmerking te nemen, te behandelen en te verzachten."

Primo Levi

Het lijden als een culturele en sociale constructie benoemen, zit volledig in de joods-christelijke traditie. Het lijden wordt daar gesublimeerd door de kruisdood van de mens-god Jezus. In dit mensbeeld moet lijden geleden worden. Er zijn andere mensbeelden, ik denk hierbij aan Primo Levi, die in 1947 in zijn meesterwerk *Se questo è un uomo*, Als dit een mens is, schrijft: "Wie doodt, is een mens, wie onrecht doet of lijdt, is een mens; geen mens is hij die elk gevoel van grenzen verloren heeft en zijn bed deelt met een lijk."

En hij heeft het over de Muselman, een term die de kamptaal in Auschwitz reserveerde voor wie zo door honger en ontbering was uitgeteerd dat hij tot een levende dode was verworpen op wie de vernederingen geen vat meer leken te hebben. Is dit een mens? Of, anders gesteld: wat, als dit een mens is?

Primo Levi verdraagt niet dat een mens wordt beoordeeld niet naar wat hij is maar naar de groep waar hij toevallig toe behoort. De menselijkheid van elke mens worden gedacht vanuit de uitsluiting. Hij kan niet verdragen dat iemands uitsluiting wordt aangewend als object voor een doelstelling buiten de mens zelf.

Zijn lijden als overlevende van Auschwitz was zo ondraaglijk dat hij zelf koos voor suïcide. Andersdenkenden als Buekens en andere conservatieve katholieken - met alle respect voor hun anders denken - hebben hem daarom veroordeeld, want in zijn rolmodel mocht hij dit de andere overlevenden niet aandoen... Zijn boek wordt terecht het manifest voor het humanisme genoemd. Recht op zelfbeschikking is het ultieme antwoord. Dit geldt voor alle patiënten die terechtkomen bij Ulteam.

Hulp, bijstand, bescherming

Wie zijn die meer dan 120 patiënten die sinds het oprichten van Ulteam (13/12/2011) de hulpvraag gesteld hebben om hun beslissing rond het levenseinde uit te klaren? Er zijn gevangenen bij en geïnterneerden en ook een moeder die zegt ondraaglijk te lijden, onder meer door haar verstoorde relatie met haar zoon.

Ook mensen die meer dan dertig jaar in psychiatrische instellingen worden vastgehouden en verbod worden opgelegd over hun levenseinde te praten. Ze mogen hun medelotgenoten niet besmetten, moeten onmondig blijven, alsof zij onsterfelijk zijn en niet mogen nadenken over hun eigen doodgaan en sterven. Hun pijn is geen constructie, hun pijn kunnen zij niet meer verdragen.

Krijgen al deze patiënten euthanasie? Natuurlijk niet, tenzij wanneer ze in de voorwaarde verkeren en er geen behandeling meer voor handen is. En dan hebben ze recht op euthanasie, een vorm van natuurlijk overlijden met behulp van een opgeleid arts. Meer dan twee derden van de patiënten vinden opnieuw een weg die de moeite waard lijkt om te leven. Zij die geen uitweg meer zien, zij die beantwoorden aan de

criteria van de wet, zij worden niet de ruimte ingestuurd om zich te suïcideren, zij krijgen hulp, bijstand, bescherming. Ze doen dit bij een arts die hun vraag au serieux neemt. Ook chronisch psychiatrische patiënten. Ook mensen in de gevangenis. Ook mensen die uitgeleefd zijn en wachten in een zorgcentrum.

Mogen zij doodgaan en sterven als een mens? Of moeten ze wachten tot ze een lijk zijn omdat de naastbestaanden zich kunnen laven aan hun resten?

”Het lijden,,

”als een culturele,,

”en sociale,,

”constructie,,

”benoemen, zit,,

”in de joods-,,

”christelijke,,

”traditie. In dit,,

”mensbeeld moet,,

”lijden geleden,,

”worden. Er,,

”zijn andere,,

”mensbeelden,,